

*До спеціалізованої вченої ради
у Навчально-науковому юридичному
інституті Державного вищого навчального
закладу «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»*

---

*76018, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка,
44-*

ВІДГУК

офіційного опонента –

**доктора юридичних наук, професора Калаура Івана Романовича
на дисертаційне дослідження Погуть Олександра Петровича
«Припинення непідприємницьких юридичних осіб»,**

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

081 – Право

Докладне вивчення і критичний аналіз тексту поданої на рецензування дисертації, а також наукових праць здобувача, опублікованих за її темою, дають підстави стверджувати, що дисертантом проведено ґрунтовний науково-правовий аналіз теми дослідження, актуальної в теоретичному і практично-прикладному аспекті, а сформульовані рекомендації, пропозиції та висновки становлять наукову новизну і можуть бути предметом обговорення.

Актуальність дисертаційного дослідження. Конституція України визначає за громадянами України свободу об'єднання у громадські організації. Поряд із цією конституційною свободою громадяни вільні у вирішенні питання припинення участі у громадській організації та припинення діяльності громадської організації.

Сьогодні питання діяльності громадських організацій у тому числі і питання припинення їх діяльності регулюється значним нормативним

масивом та установчими документами цих організацій, положення яких доволі часто різняться змістовним навантаженням та неоднаковими підходами до вирішення процедурних питань припинення некомерційних юридичних осіб. Такий стан правового регулювання припинення цього виду організацій потребує невідкладно вирішити питання системного підходу у розробці правового регулювання припинення непідприємницьких юридичних осіб.

Безумовно, що запорукою успішного вирішення цих завдань є доктринальні напрацювання, що спрямовані на розробку сучасного правового механізму припинення непідприємницьких юридичних осіб. Втім, сьогодні у доктрині цивільного права розробка цієї тематики є незначною, що вказує на актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження О. П. Погуть.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Про практичну та наукову цінність дисертації свідчить те, що це наукове дослідження виконане в розрізі науково-дослідної роботи кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на тему «Правові проблеми здійснення майнових та особистих немайнових прав в умовах ринкової економіки» (номер державної реєстрації 0110U001557).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» від 27.03.2018 року (протокол №3).

Вище викладене обумовлює своєчасність дослідження правових питань припинення непідприємницьких юридичних осіб та його затребуваність сьогоденням.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації, їх достовірності та новизни.

Наукові положення, висновки і рекомендації сформульовані дисертантом з належним ступенем достовірності та обґрунтованості, що вимагається від такого роду досліджень, у своїй переважній більшості мають переконливий характер.

Поставлені авторкою завдання дисертаційного дослідження (с. 15) у цілому виконані.

На користь ґрунтовного характеру проведеного дослідження слугує обраний дисертантом комплексний підхід до вибору науково-методологічних, нормативно-правових джерел й емпіричної бази. Так, у ході обґрунтування відповідних висновків О. П. Погуть використав широке коло вітчизняних і зарубіжних нормативно-правових актів, наукових джерел з цивільного та корпоративного права, рішень українських судів, установчі документи непідприємницьких юридичних осіб.

Таким чином, емпіричний матеріал дослідження характеризується належним рівнем репрезентативності, що позитивно вплинуло на обґрунтованість та достовірність наукових положень, рекомендацій і висновків проведеного дослідження.

Дисертантом було обрано вдалу архітектуру, яка дозволила йому всебічно та послідовно розкрити обрану проблематику. Як і належить ґрунтовній кваліфікаційній науковій праці, дисертаційне дослідження розпочинається зі вступу, містить три розділи, що композиційно поєднують шість підрозділів. До кожного з розділів розроблені відповідні висновки, наприкінці роботи сформульовано загальні висновки, а також список використаних джерел (347 найменувань) і один додаток.

При цьому необхідно підкреслити переважно критичний підхід автора до опрацювання джерельної бази, якому властиві глибокий аналіз досліджуваного матеріалу, уживання коректної наукової полеміки з іншими науковцями та високий рівень аргументації власного підходу до формулювання тих чи інших положень, висновків чи пропозицій, що свідчить про наукову зрілість здобувача, його обізнаність з наявними у доктрині права та правозастосуванні проблемами та високу загальнонаукову культуру.

Дисертаційне дослідження О. П. Погуть базується на логічно послідовній, системній і, в цілому, довершеній методологічній основі. Сукупність загальнонаукових та спеціальних наукових методів пізнання, використаних здобувачем при підготовці дисертації, дозволили виявити та вирішити комплекс теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із поглибленням наукових знань

про припинення непідприємницьких юридичних осіб, шляхом здійснення наукового аналізу особливостей генезису та сучасного стану інституту припинення непідприємницької юридичної особи, визначення ідентифікаційних ознак правонаступництва у непідприємницьких юридичних особах, з'ясування проблемних питань реорганізації і ліквідації непідприємницьких юридичних осіб корпоративного та унітарного типу, виявлення своєрідності захисту прав кредиторів при припиненні непідприємницьких юридичних осіб.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про те, що дослідження має системний, цілісний, самостійний характер та вирізняється високим науковим рівнем і актуальністю. Повнота змісту дослідження знаходить своє відображення і в тому, що тут наводиться особливо детальний фактичний матеріал, що включає докладні обґрунтування, гіпотези, історичні екскурси, а результати наукового пошуку описуються в найбільш цілісній з точки зору наукового пізнання формі. Зміст дисертації характеризує оригінальність і неповторність наведених відомостей. Основою в ній є принципово новий матеріал, що включає опис нових фактів, явищ і закономірностей, а також узагальнення раніше відомих положень.

Результати дослідження пройшли належну апробацію, оскільки її основні теоретичні положення та висновки викладено у 9 наукових публікаціях, з яких: 3 наукові статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України з юридичних наук, 1 наукова стаття опублікована в науковому періодичному фаховому виданні іншої держави, яка входять до Організації економічного співробітництва та розвитку і Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача, тези 4 доповідей на науково-практичних конференціях та 1 наукова стаття в науковому періодичному фаховому виданні іншої держави.

Серед наукових праць із тематики цивільного права, що виконані в Україні, дана робота, є комплексним системним дослідженням теоретичних і практичних аспектів припинення непідприємницьких юридичних осіб. Зазначене істотно актуалізує обрану дисертантом тематику наукового дослідження.

Результати дисертаційного дослідження О. П. Погуть є науково обґрунтованими, адже у роботі, що рецензується, комплексно опрацьовано

достатньо широкий спектр проблем, пов'язаних із реорганізацією та ліквідацією всіх організаційно правових форм непідприємницьких юридичних осіб.

Стосовно багатьох проблем автор висловлює свою позицію, наводить додаткові аргументи на користь вже висловлених в юридичній літературі поглядів учених та практиків, до позицій яких він схиляється, а також вдається до обґрунтованої критики тих наукових поглядів, які на його думку є спірними.

Так, автором вперше обґрунтовано доцільність законодавчого визначення кількості голосів учасників на загальних зборах організації при прийнятті рішення про реорганізацію непідприємницької юридичної особи, а саме: $\frac{3}{4}$ голосів – при вирішенні питання реорганізації непідприємницької юридичної особи корпоративного типу; одноголосна згода – при перетворенні непідприємницької юридичної особи у підприємницьку.

Вперше у доктрині цивільного права запропоновано визначити за органами державної влади право на звернення до суду з позовом про примусову реорганізацію непідприємницької юридичної особи.

Власним науковим здобутком здобувача є пропозиція дисертанта закріпити у ЦК України за юридичною особою, щодо якої прийнято рішення про реорганізацію, обов'язок надіслати кредиторам повідомлення про прийняття загальними зборами учасників рішення про її реорганізацію.

У дисертації наводяться аргументи й на удосконалення певних наукових суджень, теорій, положень. Так, автором віднайдено додаткові фактичні обставини, які підсилюють зроблений у юридичній літературі висновок про те, що закритий перелік підстав та процедура ліквідації, які визначені у ЦК України, властивий непідприємницьким юридичним особам і не потребує виокремлення додаткових підстав у спеціальному законі.

Раціональним є уточнено наукової думки щодо розмежування правового статусу ліквідаційної комісії та органів управління юридичної особи. Зокрема, такими у роботі визначено мету, задля якої вони створюються, особливі повноваження, вимоги до складу ліквідаційної комісії чи ліквідатора, строк діяльності.

Також автором уточнено перелік ознак ліквідації, а саме: а) це форма припинення юридичної особи як суб'єкта права; б) при ліквідації не створюються нові

суб'єкти права і не відбувається приєднання до вже існуючих суб'єктів права; в) при ліквідації має місце припинення правовідносин; г) при ліквідації майно, права і обов'язки не переходять у порядку універсального правонаступництва; д) ліквідація відбувається на підставах і в порядку, визначених законом; е) при ліквідації має забезпечуватися захист інтересів як кредиторів, так і засновників (членів) цієї юридичної особи;

У положеннях новизни, які набули подальшого розвитку, привертає увагу визначений у роботі співзв'язок правонаступництва та реорганізації, які з позиція автора співвідносяться між собою як родове і видове поняття, в силу того, що правонаступництво відбувається не тільки шляхом реорганізації, але й іншими способами (спадкування, відступлення права вимоги тощо);

Водночас у роботі розвинуте наукове судження про можливість непідприємницьких юридичних осіб виступати учасниками інституту банкрутства в ролі боржника внаслідок здійснення ними підприємницької діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що висновки, рекомендації та положення, представлені в дисертаційному дослідженні можуть бути використані: у науково-дослідній сфері – для подальших досліджень актуальних проблем правового регулювання юридичних осіб у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Цивільне право України», «Корпоративне право України» та спецкурсів з проблем правового статусу юридичної особи, а також при підготовці відповідних методичних розробок, підручників і навчальних посібників; у правозастосовній діяльності, зокрема, при вирішенні спірних питань щодо припинення непідприємницької юридичної особи

Основні положення та зміст наукового дослідження. У першому розділі дисертаційного дослідження «Загальна характеристика припинення непідприємницьких юридичних осіб» розглянуто теоретичні основи та стан правового регулювання припинення юридичних осіб, а також з'ясовано поняття та особливості припинення непідприємницьких юридичних осіб.

На основі глибокого наукового аналізу досліджень тематики підстав і форм припинення юридичних осіб та теорій правонаступництва, домінуючою з яких є теорія транзитивності правонаступництва, зроблено безспірний висновок про співзв'язок

правових категорій « правонаступництво » і « реорганізація ». Зокрема, коли оцінювати змістовне навантаження цих понять через призму визначення їх місця у цивільному обороті, то правонаступництво та реорганізація необхідно співвідносити як родове і видове поняття, оскільки правонаступництво означає перехід прав і обов'язків від одного суб'єкта права до іншого не тільки шляхом реорганізації, але й іншими способами – у порядку спадкування, через відступлення права вимоги тощо (с. 29-30).

Взявши за основу розуміння реорганізації як сукупність юридично значущих дій та прийняття юридичних актів, дисертант дійшов виваженого висновку, що підставою виникнення правонаступництва при реорганізації юридичних осіб є складний юридичний склад, що включає сукупність наступних юридичних дій: прийняття рішення про реорганізацію, складення і затвердження передавального акта або розподільного балансу, затвердження статуту реорганізованої юридичної особи, внесення до єдиного державного реєстру юридичних осіб відповідного запису про реорганізацію юридичної особи (с. 32).

Дисертант аргументовано відстоює позицію, що наявність/відсутність правонаступництва є одним із ключових критеріїв розмежування двох форм припинення юридичної особи – реорганізації та ліквідації. У цьому контексті на особливу увагу заслуговує висновок, що у випадку реорганізації юридичних осіб, незалежно від способу її здійснення, виникає виключно універсальне правонаступництво, а при ліквідації може мати місце лише сингулярне правонаступництво (с. 40)

У контексті напрацювань уніфікованих правових положень, як системного правового базису для якісного регулювання припинення непідприємницьких юридичних осіб, варто підтримати запропоновані здобувачем критерії їх поділу – устрій таких організацій, та порядок і мета їх створення. З урахуванням сучасного стану цивільного та спеціального законодавства та доктринальних напрацювань у цій тематиці, автор виокремлює як види непідприємницьких юридичних осіб непідприємницькі товариства, що створюються в організаційно-правовій формі громадських об'єднань і кооперативів, та непідприємницькі установи і фонди, які можуть існувати в сфері приватного і публічного права. Водночас громадські об'єднання і кооперативи, як непідприємницькі товариства, дослідник поділяє на види за критерієм суб'єктного складу та предмета діяльності (с. 61).

Належним ступенем наукової цінності характеризується висновок, що реорганізація непідприємницьких товариства може здійснюватися виключно в добровільному порядку на підставі рішення його учасників (членів) чи органів управління відповідно до визначених установчими документами положень. Втім щодо всіх інших видів непідприємницьких юридичних осіб може застосовуватися добровільна та примусова реорганізація (с. 68).

Заслуговує на схвалення зроблене у другому підрозділі першого розділу застереження, що на рівні кодифікованого акта не закріплено обов'язок юридичної особи повідомляти безпосередньо кредиторів про прийняття рішення про реорганізацію, а презюмується відлік часу, який визначається моментом оприлюднення зазначеного повідомлення органом, що здійснює державну реєстрацію (с. 76).

Другий розділ дисертаційного дослідження **«Реорганізація непідприємницьких юридичних осіб»** присвячений загальній характеристиці реорганізації непідприємницьких юридичних осіб корпоративного та унітарного типу з визначенням меж і підстав реорганізації, особливостей здійснення її окремих видів.

З'ясовуючи питання реорганізації видів громадських об'єднань, дисертант обґрунтовує висновок, що загальний порядок реорганізації цього виду непідприємницьких юридичних осіб корпоративного типу мало чим відрізняється від реорганізації інших юридичних осіб, в т. ч. підприємницьких. Однак, у зв'язку із багатоаспектністю, зауважує автор, необхідно визначити загальний порядок реорганізації саме в ЗУ «Про громадські об'єднання» шляхом доповнення його статтею, що визначатиме порядок реорганізації (с. 88).

На думку офіційного опонента заслуговують на увагу правила «добровільної» та «вільної» реорганізації непідприємницьких юридичних осіб корпоративного типу та правило «вільної» реорганізації. Щодо першого правила, то реорганізація непідприємницьких юридичних осіб корпоративного типу має відбуватися у добровільному порядку шляхом прийняття відповідного рішення Загальними зборами такої юридичної особи (с. 86, с. 103). Друге правило «вільної» реорганізації вказує, що в рамках однієї організаційно-правової форми реорганізація таких видів непідприємницьких товариств має відбуватися без суттєвих обмежень.

Звісно, повинні бути дотримані певні умови, на зразок суб'єктного складу, або щодо перетворення політичних партій (с. 90).

У роботі набула подальшого розвитку концепція, за якою при перетворенні споживчого товариства у підприємницьку юридичну особу, об'єкти права власності членів споживчого товариства (паї) підлягають обміну на акції чи частки в статутному фонді господарського товариства як підприємницької юридичної особи.

Відповідає вимогам сьогодення диференціація у дисертаційній роботі організаційно-правових форм непідприємницьких юридичних осіб унітарного типу на установи, заклади та фонди. Також, на окрему увагу заслуговує зроблений дисертантом аналіз сучасного законодавчого регулювання реорганізації цього виду юридичних осіб, який дозволив йому зробити висновок, що реорганізація установ, закладів та фондів проводиться в межах відповідних організаційних правових форм, а майно непідприємницьких юридичних осіб унітарного типу після реорганізації переходить до власника, осіб, які вказані у статуті, або ж спрямовується на цілі, заради яких юридична особа була створена (с. 132).

З огляду на предмет дисертаційного дослідження, у його третьому розділі **«Правове регулювання ліквідації непідприємницьких юридичних осіб»** висвітлювались проблематика правового регулювання процедурних питань ліквідації непідприємницьких юридичних осіб та специфіки захисту прав кредиторів при припинення цього виду організацій.

Справедливо відзначено у роботі вплив історичних традицій та умов соціально-економічного розвитку держави на тенденції у правовому регулюванні ліквідації юридичних осіб.

Достатньо обґрунтованим на основі аналізу положень вітчизняного законодавства та існуючих сьогодні наукових позицій є висновок, що ліквідація як форма припинення юридичної особи не виключає можливості виникнення часткового (сингулярного) правонаступництва, якщо це передбачено законом чи впливає з інших підстав. Таке правонаступництво встановлюється з метою захисту прав і законних інтересів кредиторів та учасників (засновників) юридичної особи шляхом передачі цим особам частини майна і зобов'язань (с. 146).

Опоненту імпонує дослідницький підхід автора до з'ясування сутності категорії «заборона діяльності непідприємницької юридичної особи» та «ліквідація непідприємницької юридичної особи», який дозволив автору зробити висновок, що заборона громадського об'єднання, яка встановлюється судом, є підставою припинення юридичної особи шляхом ліквідації (с. 149).

Варто підтримати авторське застереження про те, що закінчення строку, на який створювалася непідприємницька організація чи досягнення її мети, яка була передбачена у статуті та неможливість діяльності внаслідок певних об'єктивних обставин не є самостійними обставинами, що самі по собі можуть зумовити процедуру ліквідації громадської організації. У кожному із цих випадків вищий орган управління громадського об'єднання прийняте у встановленому статутом порядку рішення (с. 152).

У роботі додатково аргументована необхідність визначення в чинному законодавстві уніфікованого переліку підстав для примусової ліквідації непідприємницьких юридичних осіб. Такий перелік є доцільним з огляду на необхідність удосконалення правового статусу непідприємницьких організацій, забезпечення прозорості їх діяльності, забезпечення та захисту прав та інтересів як учасників непідприємницьких організацій, так і їх кредиторів (с. 156).

Вкрай важливим для юридичної практики є питання юридичної долі майна, що залишилося після ліквідації непідприємницької юридичної особи. Погуть О. П. справедливо зауважує, що чинне цивільне законодавство України повинно системно підходи щодо врегулювання цього питання, чого, на жаль, сьогодні немає (с.175). Виходячи із загального аналізу досліджених у роботі нормативно-правових актів, які регламентують статус окремих непідприємницьких юридичних осіб, дисертантом змодельовано наступні шляхи визначення юридичної долі майна, яка залишається після ліквідації непідприємницької юридичної особи: 1) передача майна (коштів), які залишилися після проведення розрахунків з кредиторами непідприємницької юридичної особи, учасникам непідприємницької юридичної особи, які мають речові права на таке майно; 2) передача майна (коштів) непідприємницької юридичної особи до державного чи місцевого бюджетів у випадках, передбачених законодавством чи статутом непідприємницької юридичної особи; 3) передача майна (коштів) непідприємницької юридичної особи правонаступникам юридичної особи за їх наявності, або передання іншим непідприємницьким юридичним особам подібного

типу та виду діяльності для виконання благодійних чи інших статутних цілей в порядку, передбаченому статутом непідприємницької юридичної особи (с. 174).

Досліджуючи специфіку захисту прав кредиторів при припиненні непідприємницьких юридичних осіб здобувач слушно пропонує доповнити ст. 107 ЦК України ч. 7 такого змісту: «Юридична особа – правонаступник (юридичні особи – правонаступники) у результаті злиття, приєднання, поділу та перетворення зобов'язана (-ні) протягом трьох робочих днів повідомити всіх кредиторів про перехід до них зобов'язань згідно з передавальним актом / розподільним балансом, якщо інше не передбачено законом або установчими документами» (с. 188).

Водночас, не вдаючись до глибинної деталізації позитивних характеристик роботи в цілому, слід відзначити, що дисертація містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення здобувач під час прилюдного захисту та щодо яких рекомендується врахування зауважень офіційного опонента у разі продовження дисертанткою подальших наукових розвідок з тематики дисертації. Насамперед, йдеться про такі:

1. Дисертант зауважує, що сьогодні у ЦК України відсутні норми, які б визначали порядок припинення непідприємницьких юридичних осіб (с. 77), не вказавши доречність їх закріплення у кодифікованому акті та не визначивши обсягу процедурних питань ліквідації, які би вони мали вирішувати. Водночас, на с. 88 автор вказує, що фактично, загальний порядок реорганізації громадського об'єднання мало чим відрізняється від реорганізації інших юридичних осіб, в т. ч. підприємницьких і пропонує визначити загальний порядок реорганізації у ЗУ «Про громадські об'єднання». Також у роботі неодноразового зазначається про необхідність прийняття Закону «Про непідприємницькі юридичні особи».

З огляду на це, та на наявність значної кількості спеціальних законодавчих актів, якими регулюється діяльності непідприємницьких юридичних осіб, а також регулювання їх діяльності установчими документами, доречно було би запропонувати власне бачення структурування нормативного регулює припинення досліджуваних у роботі організацій.

2. У п. 3 новизни запропоновано закріпити у ЦК України за юридичною особою обов'язок надіслати кредиторам юридичної особи повідомлення про

прийняття рішення про її реорганізацію (с. 16-17). Позитивно сприймаючи таку ідею, вважаємо, що дієвість такої норми залежатиме від законодавчого визначення процедури виконання цього обов'язку та встановлення правових наслідків його невиконання, про що автор зазначає. Водночас п. 8 новизни визначає *не механізм* реорганізації громадських об'єднань в усталеному доктринальному розумінні сутності цього явища, а межі здійснення реорганізації.

3. На переконання опонента, доречно було би більше уваги приділити питанню припинення непідприємницьких юридичних осіб публічного права у контексті децентралізації в Україні.

4. Корегування потребує авторське визначення ліквідації юридичної особи через категорію «припинення прав і обов'язків», яке не корелюється із поняттям правонаступництва, оскільки останнє обумовлене припиненням існування суб'єкта правовідносин і опосередковує перехід нього його прав і обов'язків до іншого суб'єкта (с. 146). Більше того, такий підхід до визначення правової категорії «припинення юридичної особи» відповідає ознакам ліквідації, які змодельовані у п.9 новизни.

5. Додаткового пояснення потребує ч.2 проекту Закону «Про непідприємницькі юридичні особи» відповідно до якої при ліквідації некомерційної юридичної особи корпоративного типу майно, яке залишилося після задоволення вимог кредиторів, підлягає розподілу між членами некомерційної юридичної особи корпоративного типу відповідно до їх майнових внесків у розмірі, що не перевищує розмір майнового внеску, якщо інше не встановлено законодавством чи установчими документами непідприємницької юридичної особи (с. 175). Однак, запропонована редакція норми не визначає юридичну долю залишку майна, що залишається після розподілу майна організації між її членами в межах розміру майнового внеску.

Втім, висловлюючи наведені зауваження, слід зазначити, що вони не є суттєвими і переважно носять дискусійний характер або ж торкаються тих питань, які були не в повній мірі обґрунтованими чи аргументованими. І хоча вони слугують приводом для дискусії в ході публічного захисту дисертаційного дослідження, проте не впливають на раніше висловлену загальну позитивну оцінку роботи.

Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для теорії цивільного процесу, але й для правозастосовної практики. У тому числі, викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України характеризуються належним рівнем теоретичної та практичної обґрунтованості.

З аналізу змісту тексту дисертації офіційним опонентом вбачається дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності у повному обсязі, що підтверджується наступним.

Дисертаційне дослідження О. П. Погуть містить посилання на згадані автором у тексті джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано повну й достовірну інформацію про результати наукової діяльності, а також використані методики досліджень.

Так, у рецензованій дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного автором дисертаційного дослідження.

Підсумовуючи вищенаведене, дисертація, представлена Погуть Олександром Петровичем, є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку української науки цивільного процесу та правозастосування.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження на тему «Припинення непідприємницьких юридичних осіб» відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів,

Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року, а його автор – Погуть Олександр Петрович за результатами проведення публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор,
Верховна Рада України,
народний депутат України

Калаур І. Р.

Підпис *Калаур І. Р.*
Підтверджує *Ірина Гончарук*
Управління кадрів
Апарату Верховної Ради України
«05» 11 2020 р.

Прикарпатський національний
університет ім. Василя Стефанива
Вх. ІДОР № 030215/121
09 11 20